

مطالعه تطبیقی آموزش پلیس زن در ایران، دانمارک و بلژیک

اکبر وروایی^۱

رسول بهرامی پور^۲

مصطفی عزیزی ارشد^۳

مطالعات مدیریت بر آموزش انتظامی

سال نهم، شماره سوم (پیاپی ۳۵)، پاییز ۹۵

تاریخ دریافت: ۹۵/۰۵/۱۴

تاریخ پذیرش: ۹۵/۱۰/۰۶

چکیده

سازمان پلیس برای اجرای مأموریت‌های محوله نیازمند بهره‌گیری از تخصص پلیس زن بوده تا برای امور مرتبط با زنان، کودکان و نوجوانان به کارگیری شوند؛ بنابراین برای افزایش بهره‌وری استفاده از توان پلیس زن در امورات پلیسی لازم است آنان از همه جهات آموزش‌های لازم را ببینند. موضوع این تحقیق مطالعه و بررسی تطبیقی آموزشی پلیس زن در کشورهای ایران، بلژیک و دانمارک بود و سؤال اصلی تحقیق پاسخگویی به این پرسش بوده که در نظام‌های حقوقی این سه کشور چه نقاط اشتراک و افتراقی وجود دارد. تحقیق حاضر از لحاظ هدف به‌عنوان یک تحقیق کاربردی به‌شمار می‌آید که با استفاده از روش اسنادی اطلاعات و داده‌های موردنیاز تحقیق جمع‌آوری شده و به‌صورت تحلیلی و توصیفی موردبررسی قرار می‌گیرد. نتایج حاصل از تحقیق نشان می‌دهد در کشور ما پس از استخدام زنان در سازمان پلیس، آموزش‌های اولیه در مراکز شبانه‌روزی به‌صورت مجزا بوده، اما در دو کشور بلژیک و دانمارک آموزش‌های پلیس زن به‌صورت شبانه‌روزی نبوده و دوره‌های آموزشی به‌صورت مختلط برگزار می‌گردد. در هر سه کشور مراکز برای برگزاری دوره‌های آموزشی با سرفصل‌های خاص و مدت‌های معین و متناسب با نیاز سازمان وجود دارند و اساتید دوره‌ها نیز معمولاً از اساتید درون‌سازمانی و اعضای هیات علمی دانشگاه‌ها و مراکز علمی می‌باشند و هدف مشترک همه این کشورها از آموزش پلیس زن ارتقاء مهارت و ارزش و تخصص آنان در همه عرصه‌ها بوده است.

۱. دانشیار دانشگاه علوم انتظامی امین، Dr.AkbarVarvaei@yahoo.com

۲. باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران، rasool.bahramipoor@chmail.ir

۳. باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران

کلیدواژه (گان): پلیس زن- مراکز آموزشی- دوره‌های آموزشی- اساتید و مربیان آموزشی-

بازده آموزشی

مقدمه

با ظهور اسلام، کرامت انسانی زن احیاء شد و زن در کنار مرد به‌عنوان نیمی از پیکره حیات بشری مطرح گردید. اسلام دخترکشی را ممنوع کرد و به جامعه آموخت که به دختران احترام بگذارند، زنان صدر اسلام در امور اجتماعی، سیاسی و فرهنگی و کارهای دیگر مشارکت داشتند. (عبدالقادر، ۱۳۹۰)

فعالیت زنان در عرصه‌های مختلف اجتماعی، فرهنگی، سیاسی، نظامی، انتظامی و اقتصادی یکی از شاخص‌های مهم توسعه‌یافتگی هر جامعه است. (نادرپور و همکاران، ۱۳۸۸)

زنان فعال در عرصه‌های مختلف باید آموزش ببینند تا از عهده انجام امور برآیند و حال آنکه ضرورت این آموزش برای پلیس زن دوچندان است که باید با کسب آموزش‌های لازم راه‌های دسترسی به دادرسی عادلانه و منصفانه در مورد زنان را دریابد و در رفتار خود با متهمین زن نشان دهند که چگونه حافظ حقوق آنان هستند؛ بنابراین باید به آموزش پلیس زن با نگاه مؤکد نگرست، باید حضور زن را در عرصه تأمین امنیت اجتماعی به‌عنوان ضرورتی اجتناب‌ناپذیر قلمداد نمود و آموزش آنان را امری ضروری دانست، زیرا «آموزش را باید به‌عنوان رکن اساسی نظام اجتماعی هوشمند و عادل به شمار آورد تا برای تحقق عدالت کیفری و دادرسی منصفانه گام‌های مؤثری برداشت.» (وروایی، بهرامی پور و محمدی، ۱۳۹۳)

حضور زنان در فعالیت‌های اجتماعی، بهداشتی، فرهنگی و مشارکت آن‌ها در این نوع فعالیت‌ها یکی از شاخص‌های توسعه هر کشوری تلقی می‌شود، سازمان‌های بین‌المللی یونسکو، یونیسف، سازمان بین‌المللی کار، سازمان جهانی بهداشت و ... هر کدام دارای شاخص‌هایی برای توسعه می‌باشند که زنان در آن مستقیم و غیرمستقیم نقش دارند، از طرفی حضور زنان در فعالیت‌های اقتصادی، نقش سنتی آن‌ها را نیز تغییر داده و باعث تغییر نگرش‌های جوامع نسبت به نقش جدید زنان شده است. پذیرش اشتغال زنان در جوامعی

که نقش آن‌ها تنها به نقش «مادر» و «همسر خانه‌دار» تلقی شده است، هنوز کاملاً جا نیفتاده است (جزئی، ۱۳۸۰).

پذیرا شدن این نقش در بعضی از مشاغل با سرعت بیشتر، بعضی دیگر کندتر و در سایر موارد به‌سختی انجام گرفته است.

فن‌آوری، گسترش دانش بشری، باسوادتر شدن زنان، افزایش فارغ‌التحصیلان متخصص زن و سایر پدیده‌های اجتماعی و فرهنگی، جذب تدریجی زنان را در مشاغل متنوع و تخصصی در جهان و ایران هموار و در مواردی ناگزیر و اجتناب‌ناپذیر کرده است. از طرفی مشاغلی وجود دارند که حضور زنان را ضروری و حتی حیاتی می‌داند. یکی از مشاغلی که حضور زنان را در سازمان خود به‌سختی در طی تاریخ پذیرفته است، پلیس است.

موضوع پلیس زن از جنبه‌های مختلف قابل‌بررسی است و یکی از این جنبه‌ها که امری ضروری و مهم به‌شمار می‌آید مبحث «آموزش پلیس زن» در سازمان پلیس است و این آموزش‌های سازمانی نیز باید یاری‌بخش آن‌ها برای حصول به‌هدف باشد.

حضور زنان در سازمان پلیس کشورها و مشارکت آنان در انجام امور انتظامی مرتبط با زنان و کودکان، درواقع از الزامات ناشی از اتخاذ سیاست جنایی یا راهبرد کنترل جرم در ارتباط با این دو گروه اجتماعی است. این الزام به‌نوبه خود متأثر از تحولاتی است که در دهه‌های اخیر در پدیده جنایی در هر دو قلمرو مرتبط با زنان و کودکان در جوامع مختلف روی داده است. (وروایی و رضایی راد، ۱۳۹۱)

عدم توجه به آموزش پلیس زن از آفت‌های سیستم پلیس زن خواهد بود. پلیس زن به‌عنوان یک نیروی متخصص در امور زنان و بعضاً اطفال و نوجوانان، باید بنا به شرایط زمان، آموزش ببیند تا از اجرای مأموریت‌های محوله برآید، چراکه پلیس زن در بررسی مأموریت‌های تخصصی در کنار دستگاه عدالت کیفری انجام‌وظیفه می‌کند و با حقوق متهمین و بزه‌دیدگان سروکار دارند و کوچک‌ترین کوتاهی در امور آموزشی این قشر می‌تواند منتج به تضییع حقوق فردی و اجتماعی این قشر عظیم جامعه گردد، زیرا اصولاً

زیربنا و شالوده پرونده کیفری در روند تحقیقات مقدماتی است که در امور مرتبط با زنان این وظیفه خطیر بر عهده پلیس زن قرار دارد.

اهمیت و ضرورت این پژوهش به این دلیل است که برای سیاست‌گذاری در امور آموزشی پلیس بخصوص پلیس زن که دارای شرایط خاصی است ناگزیر باید قواعد حاکم بر نظام آموزشی پلیس زن در سایر کشورها را مورد مطالعه تطبیقی قرار داد تا با بهره‌گیری از تجارب آنان بتوان نقاط ضعف آموزشی را کاهش و نقاط قوت را افزایش و تقویت نمود. هدف اصلی این تحقیق مطالعه و بررسی تطبیقی آموزش پلیس زن در کشورهای ایران، دانمارک و بلژیک است و دلایل انتخاب این دو کشور در کنار کشور ایران به این علت است که در این کشورها مراکز آموزش پلیس زن، دوره‌های آموزشی زنان، اساتید و مربیان آموزشی، بازده آموزش پلیس زن به شکل متفاوتی فعالیت می‌کنند و همچنین از اهداف فرعی این تحقیق این است که نقاط مشترک و افتراق نظام‌های مذکور یافت شود و با استفاده از تجارب این کشورها در فرآیند آموزش پلیس زن در کشور بهره برد.

در این نوشتار روش تحقیق به صورت کتابخانه‌ای و توصیفی با خلاصه‌برداری از کتب، مجلات، پایان‌نامه‌ها و مقالات مورد استفاده قرار گرفته است و تحقیق حاضر از لحاظ هدف جزء تحقیقات کاربردی محسوب می‌شود و در خصوص پیشنهاد تحقیق باید گفت که تاکنون پژوهش‌هایی به صورت کلی و فراگیر در خصوص مطالعه تطبیقی پلیس زن انجام شده است، لکن مبحث آموزش پلیس زن به‌طور اخص به این شکل در این سه نظام حقوقی مورد واکاوی و تبیین واقع نشده است.

تاریخچه. تاریخچه پلیس زن در دنیا نشان می‌دهد که زنان کار خود را در سازمان‌های پلیس از کار خدمتگزاری در ادارات پلیس، امور پرستاری و سایر امور خدماتی و پشتیبانی شروع کرده‌اند؛ اما با گسترش تنوع جرم و جنایت، افزایش دانش و نگرش بشری و به‌ویژه متصدیان و مدیران سازمان‌های پلیس و دانشمندان و متفکران حوزه‌های امنیتی و پلیس به اهمیت بهره‌برداری و به‌کارگیری وسیع‌تر، گسترده‌تر و متنوع‌تر از زنان در بخش‌های

تخصصی تر پلیس امری حیاتی و اجتناب‌ناپذیر تلقی شده و این امر باعث شد که پلیس‌های دنیا از زنان به‌عنوان مأموران و متخصصین پلیس بهره‌گیرند. آموزش یکی از ضرورت‌های پلیس زن برای تکامل آنان است و باید از این ظرفیت بر اساس شرح وظایف محوله بهره‌جست.

«این آموزش‌ها باید با تأکید بر تفهیم منشور اخلاقیات و قوانین و تدوین شفاف رفتارهای غیراخلاقی و غیرقانونی موردنظر سازمان و مدیریت انجام‌پذیرند.» (اولیولاندی، ۱۳۸۶)

بنابراین دولت‌ها مکلف‌اند جهت استفاده از ظرفیت پلیس زن ابتدا آموزش‌های لازم را به آنان ارائه و در مقابل، به‌کارگیری این آموزش‌ها را از آنان مطالبه کنند. در دانمارک تا دهه ۱۹۹۰ تعداد ۵۶۰ پلیس زن در دارات پلیس دانمارک مشغول به کار شدند که در مجموع ۵ درصد از کل نیروی انسانی پلیس را تشکیل می‌داد. اکثر این زنان در منطقه کپنهاگ مشغول به کار شدند. برخی از ۵۴ ایالت دانمارک کلاً فاقد پلیس زن می‌باشند. در بعضی از مناطق مختلف در خصوص به‌کارگیری کارکنان پلیس زن در مشاغل پلیسی وجود داشته است. حدود ۵۰ نفر از ۴۰۰ نفر پلیس حقوقدان این کشور زن می‌باشند. حدود ۴۰۰۰ کارمند شخصی وجود دارد که تقریباً ۳۶۰۰ نفر آن‌ها زن می‌باشند. (وروایی، ۱۳۸۴)

در اکثر کشورهای مترقی، با توجه به ویژگی‌های خاص زنان در به‌کارگیری آنان در دادگاه‌های اطفال، مددکاری، پرستاری و ضابطین ویژه قضایی در امور کودکان، برنامه‌ریزی جدی انجام پذیرفته تا جایی که پلیس زن در اجرای وظایف پلیس قضایی اطفال و نوجوانان نقش بسزایی بر عهده دارد. (دانش، ۱۳۶۸)

در بلژیک نیز پلیس زن در ساختار پلیس وجود داشته و امروزه هم وجود دارد. پلیس زن در این کشور در تشکیلات پلیس شهری و ژاندارمری سابقه تأسیس دارد و نهادهای پلیسی که تحت امر وزارت کشور قرار دارند از همان بدو در کنار مردان استخدام زنان را نیز در دستور کار خود قرار داده‌اند.

این تحولات محدود به یک یا چند کشور خاص نبوده و همه کشورهای جهان را در برمی‌گیرد. در ایران مقام معظم رهبری در خصوص عمومیت داشتن تضييع حقوق زنان در

دنیای کنونی می‌فرماید: «امروز نه فقط در ایران ما، بلکه در سراسر جهان، معضل بزرگی وجود دارد و آن عبارت است از این که نسبت به حقوق و شخصیت بانوان در بعضی از بخش‌های زندگی، کوتاهی و یا تعرض انجام می‌گیرد، یعنی به زنان ظلم می‌شود. بعضی خیال می‌کنند که این کوتاهی و تعرض، مخصوص کشورهای شرقی یا کشورهای اسلامی است. این اشتباه است. ظلم به زنان در کشورهای غربی، با همه ادعاهایی که نسبت به زنان دارند، اگر بیشتر از کشورهای اسلامی و شرقی نباشد، کمتر نیست. آمارهایی از آزار مردان در خانواده نسبت به زنان، چه شوهر، چه پدر و چه برادر وجود دارد که من این آمارها را دیده‌ام. این آمارها تکان‌دهنده است. انسان را دچار تعجب می‌کند. پس این، در همه جای دنیا معضلی است که وجود دارد، باید این معضل حل شود. (دفتر امور زنان در نهاد ریاست جمهوری، ۱۳۷۴)

در اکثر کشورها آنچه برای اولین بار سبب استخدام زنان در دستگاه پلیس شد، خطر افزایش جرائم جنسی و دیگر جرائمی بود که دامن‌گیر زنان و بچه‌ها می‌گردید. حمایت از زنان و کودکان به‌عنوان یک شغل وظیفه زنان محسوب می‌شود. در بعضی کشورها مانند انگلستان، ایرلند و آلمان، ابتدا نیروی پلیس زن به‌طور جداگانه و یا در بخش‌های مخصوصی در ادارات پلیس متمرکز شدند تا اختصاصاً به امر حمایت از زنان و کودکان بپردازند. (هاشمی، ۱۳۸۰)

در آغاز، پلیس زن دارای لباس فرم مخصوص، وظایف، ساختار، درجه و حتی حقوق ماهیانه متفاوت از پلیس زن مرد بود و بعضاً اجازه حمل سلاح گرم را نداشت، اما در اواخر دهه ۱۹۵۰، کم‌کم دیدگاه‌ها در مورد نقش پلیس زن شروع به تغییر کرد و زنان وارد قسمت‌های عملیاتی و بخش‌های خاص پلیس مرد شدند، ولی برای این کار و نشان دادن قدرت جسمانی و قابلیت‌های خود که مورد سؤال مردم بود، مجبور بودند تکالیف سختی به عهده بگیرند تا ثابت کنند توانایی‌شان در انجام امور محوله به‌اندازه توانایی همکاران مردشان است. (هاشمی، ۱۳۸۰)

پس از کشورهای غربی، بسیاری از کشورهای جهان از جمله کشورهای مسلمان، اقدام به استخدام، آموزش و به‌کارگیری پلیس زن در انجام امور پلیسی مربوط به زنان و

کودکان نمودند. در ایران سابقه حضور زنان در سازمان پلیس و انجام امور انتظامی، چهار دهه سابقه داشته و به سال ۱۳۴۵ شمسی برمی‌گردد، پس از پیروزی انقلاب اسلامی تا مدتی از زنان شاغل در مشاغل انتظامی و پلیسی استفاده به عمل نیامد، اما مجدداً از سال ۱۳۷۸ پلیس زن در کشور ایران احیاء گردید.

اما آنچه مهم است مبحث آموزش پلیس زن است. در ایران برای نخستین بار پس از شهریور ۱۳۲۰ شمسی، اداره کل شهربانی کشور اقدام به تأسیس آموزشگاه عالی پایوری شهربانی و ثبت‌نام از دارندگان مدرک دیپلم نمود. (معتضد، ۱۳۸۵)

سابقه آموزش پلیس زن در ایران به سال‌های ۱۳۴۷ و ۱۳۴۸ برمی‌گردد، در سال ۱۳۴۵، اولین گروه زنان جهت دوره آموزش درجه‌داری و در سال ۱۳۴۸ جهت دوره آموزش درجه‌داری و افسری پلیس زن، تفاوت خاصی در محتوای آموزش‌های ارائه شده به دانشجویان دختر و پسر وجود نداشت و هر دو گروه در تلاش‌های مشترک، آموزش‌های یکسانی را می‌دیدند و صرفاً خوابگاه‌های دانشجویان دختر و پسر از هم جدا بود و عملاً تفاوت خاصی در آموزش‌ها دیده نشد.

سایر کشورها نیز در سیستم پلیسی خود در بخش زنان نیز به مسائل آموزشی روی آورده‌اند که در این تحقیق به بررسی وضعیت آموزش پلیس زن در سه کشور ایران، دانمارک و بلژیک پرداخته می‌شود.

بررسی وضعیت آموزش پلیس در کشورهای مورد مقایسه

• مراکز آموزش پلیس

الف) ایران. «در کنار برنامه‌ریزی جهت استخدام و آموزش زنان داوطلب استخدام در نیروی انتظامی، نسبت به به‌کارگیری زنان شاغل در نیرو برای تصدی مشاغل انتظامی نیز اقدام شد، اما به‌کارگیری این دسته از کارکنان زن به دلیل نداشتن مهارت‌های خاص انتظامی با مشکلاتی همراه بود.» (دعاگویان، ۱۳۸۷) که می‌بایست جهت حل این مشکلات مراکزی به‌عنوان متولی آموزش پلیس زن تعیین می‌گردید، لذا مقدمات اولیه تأسیس مجتمع آموزشی کوثر ویژه پلیس زن در سال ۱۳۷۶ انجام و پس از یک سلسله بررسی‌ها و انجام زمینه مناسب در سازمان نهایتاً در ۲۴ خردادماه ۱۳۷۷، مجتمع آموزشی

عالی کوثر در ابتدا تحت عنوان (مرکز آموزش کارمندی) تأسیس گردید و در بهمن ماه ۱۳۷۸ اولین گروه افسران در مقطع کارشناسی پذیرش شدند. دانشجویان دختر برابر شرایط و ضوابط و با توجه به علاقه‌مندی و میزان معدل تحصیلی‌شان و نیاز سازمان در هر یک از گرایش‌های موردنیاز، می‌توانند به صورت تخصصی ادامه تحصیل داده و پس از چهار سال موفق به اخذ مدرک کارشناسی علوم انتظامی یا پس از دو سال مدرک کاردانی گردند و برابر ضوابط و نیاز سازمانی در یکی از یگان‌های تابعه نیروی انتظامی مشغول به کار گردند. این مجتمع علاوه بر کلاس‌های درس، دارای کارگاه‌های مختلفی از قبیل کارگاه کامپیوتر، کارگاه بررسی صحنه جرم، کارگاه نقشه‌خوانی و همچنین بخش سمعی و بصری برای آموزش‌های عملی و کاربردی و بخش کتابخانه و اطلاع‌رسانی است. (وروایی و رضایی راد، ۱۳۹۱)

این مجتمع همچنین فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی از مقطع کاردانی به بالا را با طی سیر مراحل استخدامی طی مدت یک سال تحت آموزش قرار می‌دهد و سپس با اعطاء درجات مصوب در مشاغل موردنیاز بکار گرفته می‌شوند و همین رویه نیز برای دوره‌های فراگیری درجه‌داری زنان با تحصیلات دیپلم با طی مدت ۶ ماه آموزش جاری است.

البته مبحث آموزش پلیس زن صرفاً به دوره‌های تعیین شده فوق ختم نمی‌گردد و این آموزش‌ها خاص بدو استخدام است و در طول خدمت بنا به شرایط زمانی و فردی شخص پلیس، آموزش‌های ضمن خدمت در قالب دوره‌های آموزشی اخذ درجه که معمولاً هر چهار سال یک‌بار برای هر پلیس است برگزار می‌گردد و فراگیران در کلاس‌های تخصصی مربوط به قوانین و مقررات و مرتبط با وظایف تخصصی پلیس زن در مرکز استان‌ها یا مجتمع آموزشی کوثر (ویژه پلیس زن) در پایتخت کشور شرکت و تعلیمات لازم را از اساتید دوره آموزشی فرا می‌گیرند و همچنین در وضعیت‌های خاص مثل تغییر قوانین و مقررات، پلیس زن جهت آشنایی با آموزش‌های به‌روز در دوره‌های فشرده کوتاه‌مدت شرکت و تحت آموزش منطبق بر علوم روز قرار می‌گیرند.

ب) بلژیک. بررسی نظام آموزش پلیس بلژیک در دو سازمان پلیس شهری و ژاندارمری نشان می‌دهد که در سازمان پلیس شهری و سازمان ژاندارمری رویکرد جنسیتی خاصی در خصوص شکل و محتوای آموزش ارائه شده به دانشجویان زن و مرد وجود ندارد و دانشجویان دختر در کنار دانشجویان پسر در یک مرکز تحت برنامه آموزشی واحد قرار می‌گیرند و می‌توان گفت دوره‌های آموزشی پلیس زن در بلژیک به صورت مختلط است. البته مسئولیت کلی آموزش در هر دو سازمان پلیس شهری و ژاندارمری بر عهده وزارت کشور است.

آموزش بدو خدمت پلیس شهری در مراکز آموزشی ویژه صورت می‌پذیرد. این مراکز آموزشی متعدد بوده و تقریباً در هر ایالت یک مرکز آموزش پلیس شهری وجود دارد که داوطلبان استخدام در این سازمان اعم از داوطلبان زن و مرد، آموزش‌های بدو خدمت خود را در این مراکز می‌گذرانند. علاوه بر آموزش‌های بدو خدمت، کارکنان سازمان پلیس شهری در حین خدمت نیز آموزش‌های تخصصی خاصی را می‌بینند که مسئولیت اجرای این آموزش‌ها بر اساس دستورالعمل‌های تنظیم شده بر عهده مدیران اجرایی است. (وروایی و رضایی راد، ۱۳۹۱)

از سوی دیگر همانند سازمان پلیس شهری، در سازمان ژاندارمری بلژیک نیز وزارت کشور مسئولیت کلی آموزش را بر عهده دارد، اما سیاست‌ها و اصول کلی حاکم بر آموزش کارکنان، از سوی فرماندهان و مسئولان آموزش ژاندارمری تعیین شده که با تأیید وزارت کشور به صورت مقررات الزام‌آور، ملاحظات اساسی آموزش ژاندارمری بلژیک را تشکیل می‌دهند. (وروایی، ۱۳۸۴) بنابراین مراکز آموزش پلیس در کشور بلژیک سازمان پلیس شهری و ژاندارمری می‌باشند که هر دو تحت مدیریت وزارت کشور به عنوان یک متولی واحد مسئولیت کلی آموزش را بر عهده دارند.

ج) دانمارک. مطابق مقررات قانونی، اداره کل پلیس دانمارک مسئولیت آموزش کارکنان پلیس این کشور اعم از کارکنان مرد و زن را بر عهده دارد. اداره کل پلیس از طریق شعباتی که در سازمان پلیس نواحی انتظامی ۵۴ گانه دارد، مقررات و دستورالعمل‌های

آموزشی لازم را ابلاغ می‌کند. در هر یک از نواحی انتظامی، یک اداره آموزش ویژه پلیس وجود دارد که مستقیماً تابع اداره کل پلیس است.

دوره آموزش اولیه پلیس زن در دانشکده پلیس کپنهاک برگزار می‌گردد. دانشجویان پلیس زن در جزایر فارو و نیز در دانشکده پلیس کپنهاک آموزش می‌بینند، در حالی که دانشجویان پلیس زن جزیره گرینلند، در خود این جزیره آموزش می‌بینند. علاوه بر دانشجویان دوره‌های افسری پلیس، کلیه کارمندان اداری و همچنین کارمندان فنی پلیس اعم از زن و مرد، دوره‌های مختلف آموزشی خود را در همان دانشکده پلیس کپنهاک می‌گذرانند. این دانشکده، تحت مسئولیت مستقیم دولت قرار دارد. کلیه سیاست‌های آموزشی دانشکده، تحت نظارت هیأتی به نام «هیأت مشاوره ملی آموزش پلیس» است. علاوه بر نماینده دولت، رئیس پلیس کشور و مدیران کل و نمایندگان ایالتی نیز جزو هیأت مذکور می‌باشند. (وروایی و رضایی راد، ۱۳۹۱)

در این کشور محل آموزش کارکنان پلیس زن همانند کارکنان پلیس مرد در همان مدرسه یا کالج پلیس است و محلی مستقل از هم نیستند.

• دوره‌های آموزش پلیس زن

الف) در ایران. در ایران طول دوره‌های آموزشی در مجتمع آموزشی کوثر به اشکال مختلف پیش‌بینی شده است، بنابراین دوره آموزشی برای دوره فراگیر درجه‌داری ۶ ماه، برای دانشجویان فراگیر یک سال، برای دانشجویان مقطع کاردانی دو سال و مقطع کارشناسی چهار سال تعیین شده است که البته این دوره‌ها به صورت شبانه‌روزی برنامه‌ریزی شده است که این دوره‌های آموزشی نیز بر اساس یک رسته بندی آموزشی به عمل می‌آید، چراکه تخصصی بودن حوزه‌های مختلف فعالیت نیروی انتظامی چنین ضرورتی را می‌طلبد که آموزش بر اساس تخصص و مهارت خاص صورت گیرد تا به کارگیری آن‌ها در فعالیت‌های تخصصی پلیس در آینده امکان‌پذیر باشد. «بر همین اساس دانشجویان دختر مجتمع آموزش عالی کوثر مطابق با ملاک‌های آموزشی از جمله نمره اکتسابی در آزمون ورودی، معدل نمرات نیمسال تحصیلی گذشته و میزان علاقه‌مندی آنان رسته بندی

می‌شوند و این رسته‌ها عبارت‌اند از: ۱- رسته انتظامی، ۲- رسته کشف جرائم، ۳- رسته اطلاعات، ۴- رسته راهور، ۵- رسته اداری، ۶- رسته رایانه.

(وروایی، ۱۳۸۴)

البته آنچه بدیهی است این است که علاوه بر در نظر گرفتن ملاک‌های آموزشی و علاقه فردی، می‌بایست نیاز سازمانی نیز مدنظر قرار گیرد و تحقق این عوامل منوط به همکاری متقابل همه بخش‌های درون‌سازمانی ناجا است تا خروجی مناسبی از این آموزش‌ها به دست آید.

قابل ذکر است که انتخاب رسته پس از تخصصی شدن دانشکده‌های دانشگاه علوم انتظامی در سال ۱۳۸۰ و گذر از پلیس عمومی به پلیس تخصصی قاعده‌مند شد. تا آن زمان پلیس به صورت مطالعات همه‌جانبه و عمومی تحصیلات خود را به پایان می‌رساند و با انتخاب رسته خدمتی، وارد عرصه خدمت در ناجا می‌شد. (دعاگویان، ۱۳۸۷) درحالی‌که امروزه در ایران آموزش‌های پلیس به‌طور حرفه‌ای و تخصصی اجرا می‌شود.

البته باید گفت دانشجویان مجتمع آموزشی عالی کوثر می‌توانند در کنار شرکت در برنامه‌ها و دوره‌های آموزشی در برنامه‌های فوق‌برنامه آموزشی نیز شرکت نمایند که برخی از این آموزش‌های فوق‌برنامه عبارت‌اند از: آموزش‌های ورزشی رزمی، آموزش‌های رانندگی، شرکت در برنامه‌ها و جشنواره‌های ورزشی و همایش‌های علمی و پژوهشی.

دانشجویان دوره‌های آموزشی نیز پس از فراغت دوره آموزش و در جهت تکمیل این دوره برنامه کارورزی عملی را در یگان‌های نیروی انتظامی به صورت تخصصی و عملی طی می‌نمایند. البته بدیهی است که بنا به شرایط زمانی آموزش‌های ضمن خدمت پایوران پلیس زن در طول خدمت آنان بنا به نیاز سازمانی اجرا می‌گردد.

ب) در بلژیک. کلیه دوره‌های آموزشی بدو خدمت و حین خدمت به گونه‌ای تعریف شده که کلیه دانشجویان دختر و پلیس‌های زن همانند دانشجویان پلیس‌های مرد در این دوره‌های آموزشی شرکت می‌نمایند، هرچند درصد زنان شرکت‌کننده در این دوره‌ها تفاوت زیادی با درصد مردان شرکت‌کننده دارد. (وروایی و رضایی راد، ۱۳۹۱)

دوره‌های آموزش طولی و عرضی و برنامه‌های آموزشی ارائه شده در این دوره‌ها، در دو سازمان پلیس شهری و ژاندارمری بلژیک صورت می‌گیرد.

مسئولیت کلی آموزش پلیس شهری بلژیک بر عهده وزارت کشور است. آموزش بدو خدمت پلیس شهری در مراکز آموزشی ویژه صورت می‌پذیرد. این مراکز آموزشی متعدد بوده و تقریباً در هر ایالت یک مرکز آموزش پلیس شهری وجود دارد که داوطلبان استخدام در این سازمان اعم از داوطلبان زن و مرد، آموزش‌های بدو خدمت خود را در این مراکز می‌گذرانند. علاوه بر آموزش‌های بدو خدمت، کارکنان سازمان پلیس شهری در حین خدمت نیز آموزش‌های تخصصی خاصی را می‌بینند که مسئولیت اجرای این آموزش‌ها بر اساس دستورالعمل‌های تنظیم شده بر عهده مدیران اجرایی است.

دوره‌های مختلف آموزشی سازمان پلیس شهری بلژیک، عبارت‌اند از:

- ۱) نیروی «هولپاجتن» که افرادی با قدرت پلیسی محدود بوده و تحت آموزش پاسبانی قرار می‌گیرند و از ۱۴۰ تا ۱۶۰ ساعت آموزش‌های مختلف را می‌گذرانند.
- ۲) دوره آموزش پاسبان‌های پلیس که یک دوره ده‌ماهه بوده و در این دوره ده‌ماهه ۱۰۰۰ ساعت آموزش‌های مختلف به داوطلبان در زمینه‌های روانشناسی عمومی، اجتماعی، جنبه‌های عملی و تکنیکی پلیس و همچنین آموزش‌های جسمانی ارائه می‌گردد.
- ۳) دوره آموزش کمک کلانتران که شامل یک دوره آموزشی دوساله بوده و شرکت‌کنندگان در این دوره از کارکنانی هستند که دارای یک سلسله شرایط لازم برای نیل به درجات بالاتر می‌باشند. موضوعات و دروس آموزشی عبارت‌اند از: دروس حقوقی، روانشناسی عمومی و اجتماعی، دروس انتظامی و تمرینات بدنی.
- ۴) دوره آموزشی ویژه افسران ارشد که طول مدت این دوره نیز دو سال است و البته خود این دوره آموزشی نیز به دو بخش تقسیم می‌شود که امکان تلفیق هر دو بخش نیز وجود دارد.
- ۵) دوره‌هایی مرتبط با اقلیت‌های نژادی که از سال ۱۹۹۳ برنامه‌ریزی شده است. بعضی از این آموزش‌ها در ضمن آموزش‌های اولیه کلیه دوره‌های آموزشی، پیش‌بینی شده‌اند. کارکنان بخش‌های عملیاتی پلیس شهری بروکسل از جمله افرادی هستند که این

دوره‌های آموزشی ویژه را می‌گذرانند. (اداره کل پلیس بین‌الملل ناجا، ۱۳۸۲)، اما دوره‌های آموزشی مختلف ژاندارمری بلژیک به شرح ذیل است. (وروایی و رضایی راد، ۱۳۹۱)

۶) دوره‌های آموزش ابتدایی، ویژه افسران جزء (غیر مأمور): این دوره قبلاً یک سال به طول می‌انجامید، اما از اواسط آموزش‌های مرتبط با این دوره در قالب دوره‌های آموزشی ضمن خدمت و در مجموع به شکل ۱۱ واحد درسی به داوطلبان ارائه می‌شود.

۷) دوره‌های آموزشی مبانی مدیریت و برنامه‌ریزی: پس از دوره‌های آموزش ابتدایی، تعدادی از افسران جزء که دارای شرایط لازم می‌باشند، می‌توانند در یک دوره آموزشی دوساله شرکت کنند. این دوره آموزشی تحت عنوان «مبانی مدیریت و برنامه‌ریزی» شامل موضوعات و دروسی است که متناسب با وظایف و مسئولیت‌های آینده شرکت‌کنندگان در دوره آموزشی پیش‌بینی و طراحی گردیده است.

۸) دوره آموزشی ویژه مدیریت ارشد: این دوره برای آن دسته از افسرانی است که با درجه ستوان دومی خدمت خود را در ژاندارمری شروع نموده‌اند. این دسته از کارکنان پس از نیل به درجه افسری جزء، برای اخذ درجه افسری ارشد می‌بایست در یک دوره آموزشی یازده‌ماهه شرکت نمایند. موضوعات و دروس آموزشی ارائه شده در این دوره، در سه محور ارائه می‌شوند: الف) آموزش مهارت‌های اساسی پلیس؛ ب) آموزش‌های عملی فرماندهی؛ ج) مهارت‌های مدیریتی.

۹) دوره‌های آموزشی ترفیعاتی و تشویقاتی: که بر مبنای درجات افراد برنامه‌ریزی نشده، بلکه در رابطه با نوع خاصی از مسئولیت و وظایف محوله به اشخاص طراحی شده است. انواع دوره‌های آموزشی ترفیعاتی و تشویقاتی عبارت‌اند از: ۱- دوره آموزشی فرماندهی منطقه؛ ۲- دوره‌های آموزش تخصصی، مانند دوره راهنمایی و رانندگی، دوره آموزش امور مالی و دوره آموزش تحقیقات جنایی. برخی از این دوره‌ها در خارج از سازمان ژاندارمری ارائه می‌گردند.

نکته جالب‌توجه در خصوص وضعیت آموزش در هر سه سازمان پلیس شهری، ژاندارمری و پلیس قضایی بلژیک این است که مطابق مقررات آموزشی، هیچ‌یک از

دوره‌های طولی و عرضی شبانه‌روزی نیست. علت و دلیل عدم شبانه‌روزی بودن این دوره‌های آموزشی وجود این دیدگاه در هر دو سازمان پلیس است که شبانه‌روزی بودن دوره آموزش، ارتباط و تعامل پلیس با مردم را تضعیف می‌نماید؛ ارتباط و تعاملی که برای کسب تجارب اجتماعی پلیس و گسترش ارتباط با گروه‌های مختلف جامعه ضروری است. (ورویایی و رضایی راد، ۱۳۹۱) بنابراین توجه به شرایط و زمینه‌های اجتماعی شدن پلیس در تدوین مقررات دوره‌های آموزشی مورد توجه کشور بلژیک قرار گرفته است.

ج) در دانمارک. در ساختار پلیس زن کشور دانمارک دوره آموزش پلیس زن ترکیبی است از چندین دوره کوتاه‌مدت متمرکز نظری که بافاصله زمانی خاص و در طول کل مدت خدمت پلیس زن در سازمان پلیس دانمارک پیش‌بینی شده است.

زنان تازه استخدام‌شده، پس از طی مراحل مختلف استخدامی، یک دوره آموزشی ده‌هفته‌ای را می‌گذرانند. هدف از این دوره آموزشی اولیه (مقدماتی)، فراهم آوردن زمینه آشنایی افراد تحت آموزش با ساختار و تشکیلات سازمان پلیس، وظایف، اختیارات و مسئولیت‌های این سازمان و همچنین دروس حقوقی و انتظامی است. پس‌از این دوره آموزشی اولیه، پلیس‌های زن به مدت ۲ سال دوره خدمات آزمایشی خود را در واحدها و مراکز مختلف انتظامی می‌گذرانند.

در سازمان پلیس دانمارک، دو گونه درجه و سمت وجود دارد، به‌نحوی که آن عده از کارکنان پلیس که آموزش حقوقی ندیده‌اند، فقط می‌توانند تا درجه معاون جانشین رئیس پلیس ارتقاء یابند؛ اما آن دسته از کارکنان پلیس که دارای مدرک رشته حقوق هستند می‌توانند با سمت رئیس پلیس یا معاون رئیس پلیس پیشرفت کنند.

علاوه بر دوره آموزشی بدو خدمت، کارکنان پلیس زن در طول مدت خدمت خود در سازمان پلیس، دوره‌های مختلف آموزش ضمن خدمت را نیز می‌گذرانند. در سه سال نخست خدمت، پلیس‌های زن در سه دوره مختلف تحت آموزش قرار می‌گیرند. این سه دوره از یک دوره آموزشی پایه اصلی و دو دوره آموزشی دیگر که هر کدام به مدت یازده هفته و همراه با آموزش عملی که بین دوره‌ها صورت می‌گیرد، تشکیل می‌شود. پس از طی شش سال، پلیس زن می‌تواند به اداره تحقیقات جنایی یا پلیس عمومی (غیرنظامی) با

درخواست شخصی منتقل شود؛ که در این صورت هر یک از پلیس‌های زن موظف می‌باشند در یک دوره آموزشی دوازده‌هفته‌ای شرکت نمایند. پس از چهارده سال خدمت، پلیس زن به درجه گروهبانی نائل می‌شود. کلیه مأمورین پلیس دانمارک از جمله پلیس زن که از درجه گروهبانی ارشدتر باشند، می‌بایست هر هشت سال یک‌بار در دوره‌های اجباری آموزشی ضمن خدمت شرکت کنند. (اداره کل پلیس بین‌المللی ناجا، ۱۳۷۱)

علاوه بر دوره‌های مذکور، یک دوره آموزش عالی ویژه فرماندهان پلیس دانمارک نیز وجود دارد. شرکت‌کنندگان در این دوره آموزشی رؤسای پلیس هستند که در پست‌های قبلی خود نشان داده‌اند که دانش، اطلاعات و مهارت کافی در زمینه مدیریتی داشته و کلاس‌های مقدماتی و روش رهبری را گذرانده‌اند. در پایان دوره آموزش، از شرکت‌کنندگان ارزیابی کامل به عمل می‌آید. این ارزیابی بخشی از مراحل تصمیم‌گیری برای تعیین واگذاری پست‌های موجود در بخش‌های مختلف مدیریتی سازمان پلیس دانمارک را تشکیل می‌دهد. کلاس‌های این دوره آموزشی با کلاس‌های دیگر پلیس متفاوت است. در دوره‌های دیگر که طول مدت آن دوازده هفته به صورت شبانه‌روزی و اقامت در محل بوده، اعضاء از شرکت در فعالیت‌ها و کارها و وظایف روزمره و عادی خود معاف می‌باشند. کلاس، شامل سمینار و پروژه‌های کاری و گردش‌های علمی و مطالعاتی در داخل و خارج از کشور است. «کار پروژه» شامل چندین پروژه جزء است. (اداره کل پلیس بین‌المللی ناجا، ۱۳۷۱)

دوره آموزشی اولیه دانشجویان پلیس زن در دانشکده پلیس، شبانه‌روزی نیست. دلیل این امر وجود این نظریه است که دانشجویان می‌بایست در طول دوره آموزش با جامعه در ارتباط باشند و شبانه‌روزی بودن دوره، مانع این تعامل و ارتباط ضروری است. با توجه به شبانه‌روزی نبودن دوره آموزشی، دانشجویان می‌بایست حوزه محلی را برای سکونت بیابند.

• اساتید و مربیان آموزشی

الف) ایران. اساتید و مربیان آموزشی موردنیاز مجتمع آموزشی عالی کوثر برای آموزش دانشجویان دختر، مطابق روش جاری دانشگاه علوم انتظامی و از طریق مکاتبه با گروه‌های

مختلف آموزشی دانشگاه‌ها انتخاب می‌شوند. تعدادی از اساتید و مربیان آموزشی مجتمع، درون‌سازمانی و از اعضای هیأت علمی دانشگاه علوم انتظامی می‌باشند. درعین حال از اساتید برون‌سازمانی نیز جهت تدریس دروس مختلف برنامه آموزشی دانشجویان استفاده می‌شود. مربیان و اساتید درون‌سازمانی که غالباً خود دارای سابقه فرماندهی و مدیریت در درون نیروی انتظامی نیز هستند، با بیان تجارب خدمتی خود، راهگشای مشکلات آتیه خدمتی دانشجویان می‌باشند. درعین حال اساتید برون‌سازمانی که از اعضای هیات علمی دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور می‌باشند، با ارائه مطالب علمی و آموزنده به دانشجویان، زمینه خدمت بهتر و آگاهانه‌تر آنان در محیط‌های خدمتی را فراهم می‌آورند. (وروایی و رضایی راد ۱۳۹۱)

اساتید آموزشی پلیس زن از میان اساتید خانم و آقا هستند که از حیث علمی و گزینشی مورد تأیید مراجع ذی‌ربط در مراکز آموزشی پلیس قرار گرفته‌اند و بخش عمده‌ای از آن‌ها نیز از پیشکسوتان و صاحب‌نظران با تجارب کافی در عرصه‌های تخصصی پلیس می‌باشند.

ب) بلژیک. اساتید و مربیان آموزشی در هر دو سازمان پلیس شهری و ژاندارمری بلژیک، متشکل از اساتید و مربیان درون سازمان و اساتید و مربیان برون سازمان می‌باشند.

بین اساتید و مربیان آموزشی دانشجویان دختر و پلیس‌های زن تحت آموزش با دانشجویان پسر و پلیس‌های مرد تحت آموزش در دوره‌های مختلف آموزش طولی و عرضی، تفاوتی وجود ندارد. اساتید درون‌سازمانی که دارای دانش، تجربه و تخصص در زمینه علوم مختلف پلیسی هستند، غالباً از مدیران و فرماندهان مرد بوده و زنان در این زمینه درصد کمی را به خود اختصاص می‌دهند. اساتید برون‌سازمانی از میان اساتید دانشگاهی و متخصص در دروس مختلف عمومی، برای تدریس در مراکز آموزشی پلیس دعوت می‌شوند. (وروایی و رضایی راد، ۱۳۹۱)

البته یک تحقیقات در بلژیک نشان می‌دهد که زنان پلیس پس از طی دوره‌های آموزشی معتقد بودند که مربیان اکثراً عقاید کلیشه‌ای و متحجر داشتند و در رابطه با وظایف پلیسی و راجع به نقش پلیس زن در نیرو و رفتارشان تبعیض بود. تعداد اندکی از

مربیان زن بودند که فعالیت آن‌ها در رابطه بامهارت‌ها و علوم اجتماعی بود. (اداره کل پلیس بین‌الملل ناجا، ۱۳۷۸)

ج) دانمارک. کادر مربیان آموزشی پلیس زن دانمارک، ترکیبی از اساتید درون و برون‌سازمانی است. کادر آموزش درون‌سازمانی متشکل از رؤسا، مدیران و کارشناسان پلیس هستند که دارای دانش انتظامی و تجربه خدمتی لازم می‌باشند. کلیه اساتید و مربیان آموزشی درون‌سازمانی مرد بوده و هیچ‌یک از پلیس‌های زن دانمارک، جزو کادر علمی آموزش پلیس زن نمی‌باشند. اساتید درون‌سازمانی، متشکل از اساتید دانشگاهی، روانشناسان، پزشکان و وکلا می‌باشند که شرایط لازم برای تدریس در دانشکده پلیس را دارا هستند.

دو دوره آموزش عالی ویژه رؤسا و مدیران پلیس دانمارک، مربیان و اساتید متخصص برون‌سازمانی، مسئولیت قسمت عمده‌ای از آموزش دروس این دوره را بر عهده دارند. آن‌ها افراد شایسته‌ای از مرکز مدیریت دانمارک و مدرسه اقتصاد و مدیریت اداری کپنهاک و مرکز دانشگاه «کایلد» می‌باشند. دلیل انتخاب این افراد به‌عنوان اساتید و مربیان این دوره آموزشی، درجه و اعتبار بالایی است که به این دوره داده شده و مقرر گردیده که برابر با استانداردهای آموزشی مدیران، سایر سازمان‌های ملی و خصوصی برگزار گردد. (وروایی و رضایی راد، ۱۳۹۱)

• بازده آموزشی پلیس زن

الف) در ایران. نتیجه شرکت دانشجویان پلیس زن در برنامه‌های مختلف آموزشی و فعالیت‌های فوق‌برنامه مجتمع آموزش عالی کوثر، دستیابی به قابلیت‌های مختلفی است که آن‌ها را قادر می‌سازد تا بتوانند پس از اتمام دوره فارغ‌التحصیلی، از عهده انجام خدمت در نیروی انتظامی برآیند.

فرمانده مجتمع آموزش عالی کوثر، توانمندی‌های اکتسابی دانشجویان پلیس زن را در پنج محور بدین شرح بیان می‌نماید. (شایگان، ۱۳۸۲)

اول) توانمندی‌های انتظامی. این توانمندی‌ها در سه بخش پیشگیری، پیگیری و خدمات انتظامی قابل طرح است:

۱) زنان پلیس بر اساس آموزش‌های دوره تحصیلی توانایی پیشگیری از وقوع جرائم، ناهنجاری‌ها و قانون‌شکنی‌ها را در جامعه کسب می‌کنند.

۲) در بخش پیگیری در مواقعی که جرم واقع گردیده، زنان پلیس توان برخورد با مجرمان زن، دستگیری و بازرسی و بازجویی از آن‌ها و تشکیل پرونده برای آنان را دارا می‌باشند، همچنین بازرسی صحنه جرم، تشخیص نوع جرم و شناسایی ویژگی‌های مجرمان با استفاده از آثار و شواهد موجود در صحنه جرم را کسب نموده و نیز توان شرکت در عملیات انتظامی و در صورت لزوم استفاده از اسلحه و تیراندازی را کسب می‌نمایند.

۳) در بخش خدمات انتظامی، زنان پلیس توانمندی اخذ آزمون‌های رانندگی از زنان، انگشت‌نگاری، صدور عدم سوء پیشینه، صدور گذرنامه و دیگر خدمات به زنان جامعه را کسب می‌کنند.

دوم) توانمندی‌های علمی- آموزشی. دانشجویان پلیس طی چهار سال تحصیل در دانشگاه به کسب علوم متناسب با رشته تحصیلی خود می‌پردازند و در زمینه علوم انتظامی مدرک کاردانی یا کارشناسی دریافت می‌کنند. آن‌ها علاوه بر دروس مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، موظف به فراگیری برخی مهارت‌ها و توانمندی‌های دیگر نیز می‌باشند که در سایر دانشگاه‌ها وجود ندارد، از جمله:

- ۱- آموزش تیراندازی با سلاح‌های کلت، رولور، ژ-۳ و ام پی فایو؛
- ۲- آموزش دفاع شخصی در مقابل حملات دیگران یا در هنگام شرکت در عملیات؛
- ۳- آموزش کمک به دیگران خصوصاً زنان و کودکان در هنگام بروز اغتشاشات و نابسامانی‌ها در جامعه و یا بروز حوادث و سوانح طبیعی مثل سیل، زلزله و یا مواردی چون بمب‌گذاری، انفجارها و...
- ۴- آموزش مقابله با حملات میکروبی و شیمیایی در شهرها؛
- ۵- آموزش مهارت‌هایی چون رانندگی، اسکی، کاراته، تکواندو، جودو (که دفاع شخصی به کار می‌آید)، شنا، کار با رایانه و فعالیت‌های هنری؛
- ۶- آموزش رژه و نمایش قدرت نظامی در مراسم رسمی؛
- ۷- آموزش سیاسی و شناخت جریان‌ات سیاسی حاکم بر جامعه و جهان؛

۸- آموزش عقیدتی و شناخت درست و با بصیرت احکام اسلام.

سوم) توانمندی‌های روحی- اخلاقی. دانشجویان پلیس در طول دوران تحصیل و دو یا چهار سال زندگی به صورت جمعی در خوابگاه، با تمرین و ممارست زیاد، برخی قابلیت‌ها و توانمندی‌های خاص را به گونه‌ای تجربی کسب می‌کنند؛ از جمله: اعتماد به نفس بالا، استقلال و خودکفایی و عدم وابستگی به دیگران، گذشت و ایثار، کمک به هم‌نوع، نظم در امور، وقت‌شناسی و انجام کارها به موقع و با سرعت، صبر و تحمل بالا، توان کنترل جسم خود و در صورت لزوم بیدارباش‌های طولانی، همچنین خودسازی معنوی و مقاومت در برابر وسوسه‌های گناه‌آلود.

چهارم) توانمندی‌های جسمی. دانشجویان پلیس به واسطه گزینش اولیه (توان جسمی و ورزشی) تمرین و مراقبت‌های ثانویه و ورزش‌های روز و حفظ و نگهداری، دارای جسمی پُرتوان، مقاوم، سالم، شاداب و پر جنب و جوش هستند. همچنین دارای فیزیک بدنی متناسب با یک پلیس زن می‌باشند. آن‌ها از نظر قدرت شنوایی، بینایی و هوش، در سطح بالایی هستند؛ بنابراین، در مواقع خاص توان عکس‌العمل سریع و صحیح را دارا می‌باشند.

پنجم) توانمندی‌های اجتماعی. از نظر اجتماعی، دانشجویان به توانمندی‌های زیر خواهند رسید:

- ۱- شناخت دیگران و خرده‌فرهنگ‌های رایج در جامعه؛
- ۲- تشخیص مجرمان و افراد مشکوک از قیافه ظاهری و رفتار و حرکات آن‌ها؛
- ۳- برقراری نظم و امنیت در اجتماعات گوناگون؛
- ۴- شناخت اشیاء و خصوصاً خودروهای مسروقه؛
- ۵- برقراری ارتباطات اجتماعی با دیگران؛
- ۶- حضور در اجتماعات، بدون هیچ‌گونه مشکل و واژه: این امر مبتنی بر احساس امنیت بالایی است که دانشجویان زن از آن برخوردار بوده و توانایی‌های خود را قبول دارند.

به‌طور کلی دانشجویان پلیس زن، در طول دو یا چهار سال زندگی تحصیلی و خوابگاهی، توانمندی‌هایی کسب می‌کنند که برای کمک به هم‌نوعان خصوصاً زنان و

کودکان (که احتیاج به مراقبت خاص با ویژگی‌ها و شرایط روحی خاص دارند) و همچنین جامعه مفید و کاربردی است و در مجموع آن‌گونه تربیت می‌شوند که نسبت به هیچ‌کس و هیچ‌چیزی توجه نیستند و با برخورداری از سلامت جسمی و روحی بالا و با اعتماد به نفس و صبر و تحمل، می‌توانند مشکلات خود را حل کرده و کانون گرمی برای خود مهیا نمایند و در ضمن کار و فعالیت در اجتماع، فرزندان سالم و صالحی نیز تربیت کنند. (وروایی و رضایی راد، ۱۳۹۱)

ب) در بلژیک. برابر نظام آموزشی سازمان پلیس شهری و سازمان ژاندارمری، دوره‌های آموزشی به دو دوره آموزشی طولی و عرضی تقسیم می‌شوند که «هدف از دوره‌های آموزشی طولی، ایجاد قابلیت برای اشتغال در سازمان پلیس یا نیل به درجات بالاتر سازمانی است، در حالی که هدف از آموزش‌های عرضی، مهارت افزایی و ارتقاء دانش حرفه‌ای در بین کارکنان پلیس مرد و زن است. (وروایی و رضایی راد، ۱۳۹۱)

بنابراین بازدهی آموزش پلیس زن در بلژیک نیل به درجات بالاتر و کسب مهارت‌های لازم و ارتقاء دانش تخصصی و حرفه‌ای کارکنان اعم از زن و مرد است که البته می‌توان گفت بر اساس این طبقه‌بندی از آموزش‌ها، دوره‌های آموزشی طولی صرفاً کاربرد درون‌سازمانی داشته و به امور تخصصی پلیس جهت حضور در جامعه مربوط نمی‌شود و در مقابل دوره‌های آموزشی عرضی کاربرد خاص فنی و تخصصی داشته و این دوره‌های آموزشی مریان را بامهارت و کارآمدتر می‌سازد که در جامعه چگونه بر اساس روش‌های نوین علمی به انجام تخصصی کار پلیسی پردازند.

ج) در دانمارک. در دوره آموزش پایه بدو خدمت پلیس زن، دروس مختلف انتظامی و حقوقی پیش‌بینی شده است. در دوره‌های آموزشی ضمن خدمت پلیس - از جمله پلیس زن - دروس خاصی در موضوعات محیط‌زیست، اطلاعات، جرائم و روابط بین‌الملل، پیش‌بینی گردیده است. برخی دوره‌های آموزشی تخصصی یا آموزش حین خدمت، شامل موضوعاتی در رابطه با فرهنگ کشورهای خارجی و مسئله اقلیت‌های نژادی است. پس از گذشت هشت سال اشتغال، کارکنان پلیس، یک دوره آموزشی جدید را می‌گذرانند که

در این دوره، موضوعات جدید مورد نیاز پلیس از جمله برخی مسائل نژادی، آموزش داده می شود.

محتوا و فهرست دوره ویژه آموزش مسئولان و مدیران پلیس دانمارک شامل موارد زیر است:

- ریاست، قدرت رهبری و مدیریت؛
- مدیریت امور اداری؛
- تجزیه و تحلیل و برنامه ریزی؛
- فرمان و دستور عملیات؛
- ارتباطات؛

هدف از مبحث تجزیه و تحلیل و برنامه ریزی شامل این موارد است: افزودن و بالا بردن دانش و درک شرکت کنندگان و اعضای کلاس از روش های متفاوت، برای به خدمت گرفتن ارقام لازم و ضروری و مستند و تجزیه و تحلیل و برنامه ریزی که منجر به توانایی تصمیم گیری شایسته برای فعالیت های آینده بر اساس درک و فهم آنها از اجتماع و محیط حاکم بر آنها، می شود. مضافاً اعضای کلاس باید قادر به شرکت فعال در پروژه های تحقیقاتی پلیس نیز باشند. موضوعات کلیدی و مهم در این قسمت عبارت اند از: آمار، علوم اجتماعی، فلسفه و تئوری علمی، روش شناسی، اطلاعات کلاسه شده، عملیات اطلاعاتی. (وروایی و رضایی راد، ۱۳۹۱)

مقایسه و تطبیق

تاریخچه. در ایران نخستین بار پس از شهریور ۱۳۲۰ آموزشگاه عالی پایوری شهربانی تأسیس شد ولی سابقه آموزش پلیس زن در ایران به سال های ۱۳۴۷ و ۱۳۴۸ برمی گردد؛ اما سابقه حضور زنان در سازمان پلیس و انجام امور انتظامی از سال ۱۳۴۵ حدود پنج دهه سابقه داشته است، هر چند در یک مقطع زمانی از وجود پلیس زن استفاده نشده است اما از سال ۱۳۷۸ مجدداً پلیس زن در کشور ایران احیاء شده است و پلیس زن در ایران مختص به محل و مکان خاصی نبوده و در سراسر کشور فراگیر است. در دانمارک تا دهه ۱۹۹۰ تعدادی پلیس زن در ادارات پلیس دانمارک مشغول به کار بوده اند که ۵٪ نیروی پلیس

کشور را تشکیل می‌دادند اما باید گفت برخی از ایالت‌های دانمارک به‌طور کلی فاقد پلیس زن هستند؛ بنابراین حضور پلیس زن در دانمارک گزینشی بوده و کلی و فراگیر نیست. در بلژیک هم در کنار استخدام مردان در سازمان پلیس، استخدام زنان نیز وجود داشته است.

مراکز آموزش پلیس زن. در ایران مرکز آموزش پلیس زن به طریق تخصصی و تفکیک از مردان تأسیس و فعال است که پلیس زن بنا به نیاز سازمانی برابر شرایط و ضوابط مقرر در مجتمع آموزشی کوثر تحت آموزش‌های تخصصی از جمله امور رایانه، بررسی صحنه جرم، نقشه‌خوانی، سمعی و بصری و... قرار می‌گیرند.

در بلژیک هیچ‌گونه رویکرد جنسیتی خاص در خصوص شکل و محتوای آموزشی زنان و مردان وجود ندارد و آموزش پلیس بر عهده وزارت کشور است که پلیس بلژیک اعم از زن و مرد در مراکز آموزشی متعدد آموزش‌های تخصصی را طی می‌کنند.

در دانمارک اداره کل پلیس دانمارک مسئولیت آموزش کارکنان پلیس را بر عهده دارد که هم دانشجویان و هم کارمندان اداری پلیس اعم از زن و مرد دوره‌های خود را در مرکزی به نام دانشکده پلیس کپنهاک تحت مسئولیت مستقیم دولت می‌گذرانند و تفکیکی خاص بین مراکز پلیس زن و مرد وجود ندارد و به عبارتی می‌توان گفت مراکز آموزشی پلیس در این کشور تحت نظر وزارت کشور است که متولی امر آموزش پلیس را به عهده دارد.

دوره‌های آموزشی پلیس زن. در ایران دوره‌های فراگیر و شانه‌روزی برای پلیس زن پیش‌بینی شده است که پلیس زن این دوره‌ها را بر اساس رسته بندی مشاغل خاص خود در مجتمع آموزش عالی کوثر طی می‌کنند. پلیس زن در ایران در قالب دوره آموزش فراگیر درجه‌داری به مدت شش ماه، دانشجویان فراگیر به مدت یک سال، مقطع کاردانی به مدت دو سال و مقطع کارشناسی چهار سال آموزش‌های لازم را طی می‌کنند و علاوه بر این نیز می‌توانند در برنامه‌های فوق‌برنامه اعم از ورزشی و رزمی، رانندگی، جشنواره‌ها و همایش‌های علمی و پژوهشی شرکت نمایند و برنامه کارورزی نیز از برنامه‌های آموزش آنان به شمار می‌رود.

در بلژیک دوره‌های آموزشی سازمان پلیس شهری برای عده‌ای نیروی خاص از ۱۴۰ تا ۱۶۰ ساعت و برای پاسبان‌های پلیس یک دوره ده‌ماهه با ۱۰۰۰ ساعت آموزش در زمینه‌های عمومی، اجتماعی، تخصصی پلیس و جسمانی است. دوره آموزشی کمک کلانتران دو سال و افسران ارشد دو سال پیش‌بینی شده است. در بلژیک دوره شبانه‌روزی پیش‌بینی نشده و پلیس زن می‌تواند ضمن دیدن آموزش‌های لازم ارتباط روزمره خود را با جامعه حفظ کند.

در بلژیک دوره‌های آموزش ابتدایی ویژه افسران به شکل ضمن خدمت و در قالب ۱۱ واحد درسی ارائه می‌گردد. دوره آموزشی مبانی مدیریت و برنامه‌ریزی دوساله و مدیریت ارشد دوره ۱۱ ماهه پیش‌بینی و مقرر شده است.

در دانمارک آموزش‌های بدو خدمت مستخدمین جدید دو هفته و سپس پلیس‌های زن ۲ سال دوره آموزش خدمت آزمایشی را در مرکز انتظامی طی می‌کنند و آموزش‌های ضمن خدمت در طی سه سال اول خدمت و هر مرحله به مدت یازده هفته از آموزش‌های پلیس زن به شمار می‌رود و در صورت ورود آنان به مشاغل تخصصی جنایی باید یک دوره ۱۲ هفته‌ای طی نمایند. همچنین پلیس زن که ارشدتر از درجه گروهبانی باشد در هر ۸ سال یک‌بار دوره آموزشی اجباری ضمن خدمت طی می‌کند و آموزش ویژه فرماندهان نیز ۱۲ هفته شبانه‌روزی است.

دوره‌های آموزشی در دانمارک شبانه‌روزی نیست و صرفاً آموزش اخیرالذکر فرماندهان عالی شبانه‌روزی پیش‌بینی شده است.

اساتید و مربیان آموزشی. در هر سه کشور ایران، بلژیک و دانمارک اساتید و مربیان آموزشی از اساتید و مربیان آموزشی درون‌سازمانی و اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها انتخاب می‌شوند اما در کشور ایران اساتید غالباً از میان زنان، ولی در بلژیک غالباً از میان مردان و درصد کمی به زنان اختصاص دارد و در دانمارک کلیه اساتید مراکز آموزش پلیس زن را مردان تشکیل می‌دهند و زنان در آن سهمی ندارند. البته در بلژیک مربیان اکثراً عقاید کلیشه‌ای و متحجر داشته و رفتارهای تبعیض‌آمیز دارند.

بازده آموزش پلیس زن. در ایران خروجی آموزش های پلیس زن دست یابی به قابلیت های مختلفی در جهت انجام امورات انتظامی و کسب توانمندی های انتظامی در سه بخش پیشگیری، پیگیری و خدمات انتظامی و توانمندی های علمی- آموزشی و نیز توانمندی های روحی، اخلاقی، جسمی و اجتماعی است.

در بلژیک هدف از دوره های آموزشی، مهارت افزایی و ارتقاء دانش حرفه ای و ایجاد قابلیت برای اشتغال در سازمان پلیس یا نیل به درجات بالاتر سازمانی است. در دانمارک هدف از آموزش ها ارتقاء توان ریاست، قدرت رهبری و مدیریت امور اداری، تجزیه و تحلیل و برنامه ریزی، فرمان و دستور عملیات و ارتباطات و کسب مهارت های لازم در علوم آمار، اجتماعی، فلسفه، روش شناسی، اطلاعات کلاسه شده و عملیات اطلاعاتی است.

بحث و نتیجه گیری

با استنتاج از بحث های مذکور می توان نتیجه گرفت که جهات اشتراک و افتراق آموزش پلیس زن در ایران با کشورهای مورد مقایسه در موارد زیر است:

الف) جهات اشتراک:

۱. در هر سه کشور تاریخچه تشکیل پلیس زن دیده می شود.
۲. در هر سه کشور مراکز آموزشی خاصی متولی امور آموزشی می باشند.
۳. در هر سه کشور برای مقاطع و انواع مختلف پلیس زن دوره های آموزشی خاصی پیش بینی شده که بر اساس ضوابط هر دوره برنامه ریزی و اجرا می شود.
۴. در هر سه کشور مدرسین و اساتید مراکز آموزشی از اساتید درون سازمانی و برون سازمانی اعم از اساتید دانشگاه ها و مراکز علمی به کارگیری می شوند.
۵. در هر سه کشور هدف از آموزش های پلیس زن ارتقاء توان و مهارت افزایی و بالا بردن توانمندی های علمی آموزشی پلیس زن در جهت بهره گیری از این توانمندی ها در اجرای مأموریت های سازمانی است.

ب) جهات افتراق:

۱. حضور پلیس زن در کشور دانمارک گزینشی بوده و در همه مناطق فراگیر نیست ولی در ایران و بلژیک کلی و فراگیر است.
۲. در کشورهای بلژیک و دانمارک مراکز آموزش پلیس زن به صورت مختلط و زنان در کنار مردان می‌باشند اما در ایران کاملاً اختصاصی زنان می‌باشند.
۳. مدت زمان و ساعات دوره‌های آموزشی در هر سه کشور با یکدیگر متفاوت است.
۴. در بلژیک و دانمارک اساتید مراکز آموزش را غالباً مردان تشکیل می‌دهند و زنان در آن یا سهمی ندارند یا سهم بسیار نادری در آن دارند ولی در ایران بیشترین سهم مدرسین مراکز آموزش پلیس زن را زنان تشکیل می‌دهند.
۵. در بلژیک معمولاً مریان اکثراً عقاید کلیشه‌ای و متحجر و رفتارهای تبعیض‌آمیز دارند، در حالی که در ایران این گونه نیست.

پیشنهادها

- بازدید از مراکز پلیس زن کشورهای دیگر و کشورهای مورد مطالعه جهت واقف شدن به نقاط قوت و ضعف.
- برگزاری همایش مشترک تخصصی پلیس زن میان کشورهای مختلف.
- ارتقاء کیفیت مراکز آموزش پلیس زن در کشور.
- بازخورد گیری و نظرسنجی کیفی برنامه‌های آموزش پلیس زن.
- بررسی مشکلات اساسی پلیس زن در کشور و تدوین مقررات آموزشی جهت حل مشکلات آنان.
- به روز نمودن آموزش پلیس زن هماهنگ با نظام آموزشی پلیس زن در کشورهای مختلف.
- بازنگری محتوایی، کمی و کیفی آموزش پلیس زن در کشور.
- افزایش مستمر دوره‌های مهارت افزایی پلیس زن.
- هم‌اندیشی، تبادل نظر، تجربیات و تخصص کشورهای با یکدیگر.

منابع

- وروایی، اکبر- رضایی راد، مجید (۱۳۹۱)، مطالعه تطبیقی پلیس زن در کشورهای ایران، آلمان، بلژیک و ...، معاونت پژوهش دانشگاه علوم انتظامی.
- وروایی، اکبر (۱۳۸۴)- مؤلفه‌های مؤثر بر تشکیل پلیس ویژه زنان، مرکز تحقیقات کاربردی معاونت اجتماعی ناجا.
- نادر پور، محمدرضا و همکاران (۱۳۸۸)، آسیب‌شناسی پلیس زن، مجموعه مقالات پلیس زن و توسعه امنیت عمومی، ج ۳، انتشارات دانشگاه علوم انتظامی.
- آشنایی با پلیس کشورهای جهان (۱۳۷۸) دانشکده پلیس ملی کره، اداره کل پلیس بین‌الملل ناجا.
- نقش زنان در پلیس اروپا (۱۳۸۲)، اداره کل پلیس بین‌المللی ناجا.
- دانش، تاج زمان (۱۳۶۸).
- جزئی، نسرين (۱۳۸۰)، بررسی موانع و مشکلات موجود در اشتغال زنان در بخش‌های دولتی- تهران، معاونت پژوهش دانشگاه شهید بهشتی.
- هاشمی، اکبر (۱۳۸۰)، زن در عدالت اجتماعی.
- دانش، تاج زمان (۱۳۸۶) مجرم کیست؟ جرم‌شناسی چیست؟ تهران، مؤسسه کیهان.
- اولیوندای، آلن کاولینگ (۱۳۸۶) ترجمه دکتر سید حسین ابطحی، شمس اله جعفری نیا، رضا بخاری، مهربان هادی پیکانی، مدیریت استراتژیک منابع انسانی، تهران، خورشید، چاپ اول.
- دفتر امور زنان نهاد ریاست جمهوری (۱۳۷۴) گزارش ملی وضعیت زنان در جمهوری اسلامی ایران، تهران، دفتر امور زنان نهاد ریاست جمهوری.
- معتضدی، خسرو (۱۳۸۵) یک‌صد سال فرازوفرود نیروهای انتظامی، ج ۲- تهران، مرکز تحقیقات و مطالعات ناجا.
- عبدالقادر، ابو فارس- المدرسه النبویه العسکریه.
- وروائی، بهرامی پور، محمدی (۱۳۹۳) فصلنامه علمی پژوهشی آموزشی در علوم انتظامی، معاونت تربیت و آموزش ناجا.